

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

2. Quæ personæ & ob quas actiones hac excommunicatione afficiantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

nam veram professionem emittentes, quam alij vocati Conventus, quippe vera professionem in aliquibus Religionibus non emittunt. Vt colligitur ex cap. ex tenore, capit. de monialibus, de sententia excommunicat. Et tradit Glossa in cap. non dubium verbo conuersos. Nauarr. capit. 27. num. 79. Iulius Clarus lib. 5. sentent. §. finali. quest. 77. num. 5. Molina tract. 3. disp. 5. num. 4. Quinimo etiam Nouitij, vt potest in via ad Religionem suscipiendam predicto priuilegio gaudent, ex Textu in cap. religiosi de sententia excommunicat. in 6. & tradunt Doctores relati. Neque ab hoc priuilegio excluditur Religiosus bigamus, siquidem nullo iure constat priuilegio Religiosis concessio priuilegio, sicuti constat priuilegio clericali. Sic ex communi sententia tradit Syluest. verbo bigamus, q. 8. Sayrus lib. 3. cap. 27. n. 3. Bonac. 1.1. disp. 2. de excommunicat. quest. 4. p. 3. n. 8. & 2. de excommunicat. in part. disput. 2. q. 2. pun. 6. sect. 3. num. 8.

14 Deinde Fratres tertij Ordinis D. Francisci, & Dominici vitam in communitate gerentes, & habitum religionis gestantes hoc priuilegio canonis, imo fori gaudent, quia esto veri Religiosi non sint, Religionis tamen statum imitantur, ideoque priuilegiu Religiosis concessum vt potest fauorabile ad ipsos extenditur. Sicuti ex communi notat Felin. in capite 2. de foro competenti. Nauarr. cap. 27. num. 79. Tolet. lib. 1. cap. 3. in sum. 10. Suar. disput. 22. sect. 1. num. 20. Molin. tract. 3. de iustit. disp. 50. num. 4. Carol. de Grassis de effectu cleric. effectus 1. numero 92. Bonacina locis supra citatis, Secus vero dicendum est de his Fratribus qui in propriis domibus commorantur, et si suaque bona Religionis obtulerint, habitumque illius gesserint. Sicuti notauit Rodrig. titul. 2. regular. quest. 6. §. 1. art. 5. Miranda in manuali Pralat. 1.1. quest. 2. g. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 4. circa finem, decisumque est a Leone X. vt refert Rodrig. supra. Idem ferè dicendum est de Eremitis, qui si sub aliqua regula, & obedientia vitam agent edito pauperatis, vel obedientia voto, vel pacto initio hoc priuilegio protegentur. Secus vero si nullam ex his obligationem susceperint, tamen ex commissione Episcopi aliquid Ecclesie inseruiant, & habitum gestent singularem, quia non firmum, & stabilem modum viuendi habent, cum pro libito possint ab eo recedere. Sic tradit Mol. disp. 50. num. 4. Rodrig. quest. regul. q. 63. art. 4. Suar. disputat. 22. sect. 1. num. 22. Regid. dub. 15. num. 164. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 4. in fine. Carol. de Grassis effectus 1. num. 104. Bonac. alius relatis, titul. 1. disp. 2. de excommunicat. q. 4. pun. 3. in fine. & titul. 3. de cons. in part. disputat. 2. quest. 3. pun. 6. sect. 3. in fine.

15 De Commendatariis laicis Ordinis S. Ioannis, D. Iacobi Alcantarae, Calaruae: Et idem est de Commendatariis Ordinis Christi in Lusitania, & S. Lazari in Sabandia, S. Stephani in Florentia, & aliis similibus grauis controuersia est inter Doctores, num hoc priuilegio canonis fruuntur? Et quidem de Equitibus S. Ioannis certissimum esse debet hoc priuilegio gaudere, quippe sunt veri religiosi absolutam castitatem, Paupertatem, obedientiam uocentes, ideoque in cap. canonica de sententia excommunicat. auertur quod si inuicem percellerint a Priore conuentus abfoluantur, sicuti alij Religiosi Atque ita tradit Nauar. lib. 5. consistor. de regular. rit. vol. 1. 3. Molina tract. 3. disp. 50. num. 5. Azor. 1. part. instit. moral. lib. 13. cap. 4. q. 4. Carol. de Grassis de effectibus clericor. effectus 1. numero 109. Sanch. alius relatis lib. 4. sum. cap. 16. numero 11.

De aliis vero Equitibus, & Commendatariis esto veri Religiosi non sint, neque in communitate viuunt, affirmat Garcia de beneficiis, 1. part. cap. 4. num. 15. Bonac. 1.1. disp. 2. de excomm. q. 4. pun. 3. num. 9. Et 3. disp. 2. q. 3. pun. 6. sect. 3. num. 9. Priuilegio canonis, & fori gaudere, quia sunt vere personae Ecclesiasticae. Sed in his censio consuetudini standum esse, & priuilegia spectanda. Molina tract. 3. disp. 50. n. 5. testatur per multos annos diligenter hanc rem examinasse, reperisse nullo priuilegio canonis hos milites in Castella, & Lusitania gaudere.

§. II.

Quae personae, & ob quas actiones hac excommunicatione afficiantur?

1. Comprehendit omnes fideles manus in Clericum, vel Monachum iniicienter.
2. Actio ob quam hac excommunicatio incurritur est violenta manuum iniectio, quae grauis esse debet.
3. Non excusatur ab hac etiam excommunicatione, etiam si Clericus offensus consensit.
4. Communis est sententia seipsum vulnerantem in hanc excommunicationem incurtere. Sed contrarium probabilitate non caret.
5. Extenditur hac excommunicatio ad mandantes, seu incitantes ad predictam offensionem.

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Part. VI.

6. Debet subsequi percussio, ut mandans vel consensens excommunicatione inuodetur.
7. Vt hac excommunicatio vitetur a mandante, vel consensente, debet fieri reuocatio mandati, vel consilij ante praetrium delictum nota a mandatio.
8. Aliquis placet reuocationem sufficientem arbitrio prudentis excusare ab excommunicatione. Alioquin affirmant.
8. Prior sententia sustinetur, & explicatur quando censetur sufficienter mandatum, vel consilium reuocatum.
10. Displicet differentia inter excommunicationem, & obligationem restituendi, quam Paul. Layman. adstruere conatur.
11. Consensens percussioni cum posset impedire hac excommunicatione inuodatur.
12. Non impediens percussorem etiam si solum contra charitatem peccet in hanc excommunicationem incurrit ex plurimum sententia.
13. Verius est debere esse obligatum ex iustitia.
14. Ratam habens Clerici percussorem in sui gratiam factam hac excommunicatione inuodari.

Constat omnes, & singulos fideles utriusque sexus quouis autoritate fulgentes, hac excommunicatione inuodari, si suadente diabolo manus violentas in Clericum, vel Monachum iniecerint. Nam Textus vitur verbo si quis, quod vniuersale est, omnes comprehendit. Ex leg. qui sitibus §. 1. ff. de legatis 1. & leg. si necessarias, §. si annua, ff. de pignorat. actio. Neque ab hac excommunicatione exculantur etiam si pueri sint in minorique aetate constituti, modo rationis vsum perfectum habeant. Vt colligitur ex capite 1. cap. mulieres, capite pueri de sententia excommunicat. Et notauit Molina tractat. 3. disputat. 51. numero 2. Bonac. titul. 1. disputat. 2. de excommunicat. q. 4. pun. 2. & tit. 3. disputat. 2. q. 3. punct. 6. sect. 2. num. 2.

Actio autem ob quam hac excommunicatio infigitur est violenta manuum iniectio in Clericum, vel Monachum, id est in personam illius, seu res illi adhaerentes. Vnde si eum occidas, mutes, percutas, vulneres, pede, euse, fuste, imò veneno seceret propinato in hanc incidis excommunicationem, quia violentiam eius corpori intedis. Item si eum quomodocumque violenter detineas, ne ex aliquo loco egrediat, vel eum ita insequaris vt ea insectio causa fuerit se precipitem dandi, aliudve damnum sustinendi: suae enim omnes haec actiones violentae. Secus esset, si per metum verbis illarum occasio clerico esses grauis damni. Item si Clericum, conspuas, arundine percutas, puluerem in eum iactes, eius vestimenta illi adhaerentia dilaceres: nam esto haec actiones non grauitur laedant corpus, laedunt tamen honorem ideoque hac excommunicatione puniuntur. Vt colligitur ex cap. nuper de sententia excommunicat. cui consentit. lex apud Labbeonem, ff. de iniuriis. Et in his conueniunt Doctores, vt videre est apud Syluest. verbo excommunicatio 6. à numero 5. Caiet. eodem cap. 10. Nauarr. cap. 27. numero 77. Molina, tractat. 3. disputat. 51. numero 1. Sayrum cap. 26. à num. 1. Auilam 2. part. cap. 5. disp. 3. dub. 12. Bonaciam 1.1. disp. 2. de excomm. q. 4. pun. 1. §. 1. per totum. & 1.3. disp. 2. de censur. extra bullam. q. 3. punct. 6. sect. 1. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 5.

Debet autem actio ita grauis esse, & statui Clericali iniuriosa, vt seclusa excommunicatione arbitrio prudentis sufficiat ad peccatum mortale constituendum. Vt colligitur ex cap. Nemo. 11. q. 3. & ex illis verbis. Textus: Suadente diabolo. Et tradit ex communi sententia Suar. disp. 22. sect. 1. num. 274. Mol. tr. 3. disp. 51. n. 8. Coninch. disp. 14. dub. 15. n. 190. Auila dub. 13. Bonac. & Layman. loc. alleg.

Neque ab hac excommunicatione excusatur sic Clericum offendens, esto offensus offensionem consentiat, quia si offensio est iniuriosa, & status Clericalis dehonellatua; eius consensus nullus est, ac proinde impedire nequit excommunicationem in honorem Clericalis status constitutam. Vt ex communi notat Caiet. verbo Excommunicatio, cap. 10. Sayrus lib. 3. thesauri, c. 26. n. 15. Suar. disp. 22. sect. 1. n. 58. Coninch. disp. 14. dub. 15. num. 168. Filiucius tract. 1. 5. cap. 1. q. 7. n. 33. Bonac. 1.1. de censur. disp. 2. q. 4. pun. 2. num. 5. Mol. tract. 3. disp. 51. num. 3. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 5. & alij apud ipsos. Ipse autem offensus ex eo quod huius iniuriosae actioni consensum praestet, hanc excommunicationem non incurrit quia non permittens offensionem, sed offendens opere, vel consilio, aut mandato excommunicatur. Vt ex communi notant Syluest. Nauarr. Molina. Suar. Bonac. Sayrus, loc. alleg. & colligitur manifeste ex cap. contingit de sententia excommunicat. vbi Pontifex decernit hunc consentientem esse excommunicandum, ibi. Si quis Clericus post prohibitionem huiusmodi sponte se subiecerit, excommunicatur. Ergo ipso iure excommunicatus non est.

At si quis seipsum malitiosè occidat, aut vulneret, vel sui occidat

FI OCCISIO

occlusionem, aut vulnerationem iniuriosam consulat, aut præcipiat, communis sententia docet in hanc excommunicationem incutere, quia de ipso verificatur violentas manus in Clericum iniicere. Sic Panormit. in dicto cap. contingit. Nauarr. capit. 27. num. 78. Sayrus lib. 3. cap. 26. num. 20. Molin. disp. 5. 1. num. 4. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 5. numero 5. Suar. disp. 12. sect. 1. num. 59. Coninch. disp. 14. dub. 15. numero 170. Bonac. 1. 1. disp. 2. de excommunicat. q. 4. pun. 2. in fine. & tit. 3. de censur. in part. disp. 2. q. 3. pun. 6. sect. 2. in fine. Tamen si contrarium non improbabiler sustineri possit, teste Suar. & Bonac. loc. allegatis. Quippè Pontifex videtur locutus de tertia persona offendente, & ab offenso distincta. Vt colligitur ex illis verbis; *si quis suadente diabolo, manus violentas in Clericum iniicit, &c.*

5 Porro etiam supradicto Textu Si quis suadente diabolo, solum comprehendatur physicè Clericum, vel Monachum offendentes: at ex aliis capitibus iuris hæc excommunicatio extenditur ad mandantes, seu precibus, & promissis incitantes ad prædictam offensionem. Vt habetur cap. mulieres. §. illi, de sententia excommunicat. Item ad ratam habentes offensionem suo nomine factam, Cap. cum quis de sententia excommunicat. Et licet in nullo Textu reperiat expresse consulentes, auxiliūve præbentes hæc excommunicatione inodari, nihilominus Doctores communiter sub consentientibus eos comprehendunt. Satis enim consentit operi, qui illud consilii, cuiusque executioni auxiliū præbet. Quinimò etiam in dicto cap. quanta, solum sermo fit de consentientibus iis qui manus violentas in Reiores Ecclesie iniiciunt, ac communis sententia extendit ad consentientes percussioni cuiusvis clerici vel monachi. Vt videre est in Nauart. c. 27. n. 78. Coninch. disp. 14. dub. 15. n. 172. Sayro cap. 26. a numero 22. Molina tract. 3. disp. 52. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 5. a num. 5. Bonac. de censur. in part. disp. 2. q. 3. punct. 6. sect. 1. §. 2. initio.

6 Igitur mandans, consulens, & fauens Clerici percussioni hæc excommunicatione inodatus, dummodò percussio subsequatur, subsecutaque fuerit ex vi mandati, consilij, vel fauoris, quia hæc actiones tanquam accessorie prohibentur. Unde cessante actione principali, scilicet percussione accessoria non puniuntur. Ex alia parte cum solum puniantur, quia actionem principalem causant, necessariò requisitum est, vt ex vi illarum actio principalis subsequatur. Sicut docet Molina tract. 3. disputatio 52. numero 2. 8. 9. Nauarr. cap. 27. num. 5. 1. Coninch. disp. 14. dub. 15. num. 175. Bonac. supra. num. 2. Layman à num. 6. Et colligitur ex dicto cap. mulieres, de sententia excommunicat. ibi: *quia is commisit verò cuius auctoritate, vel mandato delictum committi probatur.* Requiritur ergo mandatum, & idem est de consilio, & fauore causam esse delicti. Et quidem nisi de contrario constet id semper præsumendum est, vt bene notauit Coninch. supra.

7 Quod si posito mandato, vel consilio penitentia ductus reuocet ante patratum delictum; quamvis Glossa in cap. cum quis de sententia excommunicat. in 6. affirmet reuocationem etiam madatario, vel Consiliario ignotam sufficientem esse ad hanc excommunicationem vitandam, præcipue cum impossibile est ad noticiam mandatarij, vel Consiliarij reuocationem venire; eo quod non videatur credendum te affici excommunicatione, cum nullius peccati reus es, sed in gratia existis. At tamen omnino dicendum est necessarium esse reuocationem notam fieri madatario, vel Consiliario. Vri ex communi omnium sententia docet Innocent. capite ad audientiam de homicidio. Molina tract. 3. disputat. 52. numero 3. Coninch. disp. 14. dub. 15. num. 176. 181. Stephanus Dauila 2. part. cap. 5. disp. 3. dub. 7. conel. 2. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 7. Lessius lib. 2. capite 13. dub. 3. numero 17. Suar. disp. 44. de irregular. sect. 3. num. 3. Bonac. de censur. in part. disp. 2. q. 3. pun. 6. sect. 1. §. 1. numero 4. Quippè dum reuocatio mandati, vel consilij nota non est madatario, vel Consiliario præsumendi necessariò sunt ex vi mandati, vel consilij moueri. At excommunicatio lata est in eos, quorum mandato, vel consilio Clericus offenditur; ergo. Neque obest quòd eo tempore quo excommunicationem contrahis in gratia existas; quia ad contrahendam excommunicationem, sicut & irregularitatem non est opus delictum formaliter committi tempore contractionis; sufficit si antea commissum sit. Vti contingit in eo qui propinato veneno, vel sagitta emissa Clericum occidit, cuius delicti ante mortem Clerici penituit, qui non obinde ab excommunicatione, & irregularitate excusatur, quia his pœnis contrahendis sufficientem causam præstitit hæc que pœna simul cum gratia Dei compati possunt.

8 Quinimò neque ad vitandam hanc excommunicationem fat' est reuocationem mandati, vel consilij notam fieri madatario, vel Consiliario: sed opus est, vt reuocatio efficax sit, & mandati, seu consilij positi morionem tollat, alias delictum ex vi mandati, vel consilij patratum censetur. Vri docet Coninch. disp. 14. dub. 15. numero 183. Molina tract. 3.

disp. 52. num. 3. Difficultas verò est, si mandatum, vel consilium reuocet sufficienter arbitrio prudentis, at tamen madatarius vel Consiliarius illo permouetur ad facinus perpetrandum, vel quia credit reuocationem fieri non serio, & ex animo, sed fide, & ob vitandam pœnam; vel quia ratione pro reuocatione alata non desistunt præcedentes; an inquam tunc in excommunicationem incidas? Negant graues Doctores, vt incidere. Syluest. verbo Homicidium, 1. num. 1. & §. 3. num. 11. Petr. Nauarra, lib. 3. cap. 4. num. 27. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 7. ver. resolutio. Stephan. Dauila 2. part. de censur. cap. 5. disputat. 3. dub. 7. conel. 3. Mouentur, quia facta reuocatione mandati vel consilij de se efficaci non est censendus madatarius, vel Consiliarius eo moueri, sed ob suam malitiam, cum reuocationi stare possit, & debeat Alij videlicet Nauarr. cap. 27. num. 37. Anton. Gomez lib. 3. resolut. cap. 3. num. 40. 44. Molin. tract. 3. disp. 52. 1. 2. 3. Coninch. disp. 14. dub. 15. num. 183. Lessius cap. 13. dub. 3. num. 18. contrarium opinatur afferentes, si madatarius, vel Consiliarius dissuaderi non potuit quin ex mandato, vel consilio moueatur ad facinus patrandum mandantem, vel consentientem in excommunicationem incidere, quia facinoris causa fuit medio suo mandato, vel consilio, quod de facto remouere non potuit. Sicuti in excommunicationem incidit qui propinato veneno Clericum occidit, tamen si diligentiam adhibuit ad damnū impediendum.

Ego verò dicendum existimo: reuocans mandatum, vel consilium sufficienter arbitrio prudentis non est censendus in excommunicationem; imò neque in irregularitatem, aut obligationem restituendi incidere; quia eo casu non debet præsumi mandatum, vel consilium causam esse delicti. Vri ex omnium sententia tradit Coninch. disp. 14. dub. 15. num. 184. Paul. Layman. lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 5. a num. 7. Quod si roges quomodo censuris mandatum, vel consilium sufficienter reuocet? Respondeo; mandatum censendum est sufficienter reuocatum, si verbo; epistola, vel interuenio serio reuocationem madatario significes. Quinimò si amicitiam in eas cum eo cui tuo mandato damnū parabas, quia eo ipso non potest madatarius in executionem tuam voluntatis, & in tui gratiam delictum operari. Vt bene aduertit Molina dicta disp. 52. num. 2. Coninch. disp. 14. dub. 15. conel. 4. n. 184. At consilium non ita facile reuocatur, cum non solè auctoritate consentientis nitatur, sed rationibus ab eo propositis. Quare consulens tenetur rationes contrarium perturbantes consiliario proponere, quæ si prudentis arbitrio iudicentur sufficientes ad consilium iniquum remouendum non est censendus suo consilio causa delicti; neque in excommunicationem, vltimè pœnam, & obligationem consulentibus impositam incidere. Vt bene Coninch. supra. conel. 4. 5. Verum si adhuc tibi constet madatarius, vel Consiliarius tuo mandato, vel consilio moueri, vel quia non credit ex animo te reuocare, vel rationes reuocationis non sunt æquè efficaces ad contrarium persuadendum; est probabilis sit sententia, quæ te ab omni censura, pœna, & obligatione excuset; at probabilior reputo sententiam, quæ te condemnat; tum quia communior. Tum quia de facto tuum mandatum, vel consilium causa fuit delicti. Nam esto malitias madatarij, vel consiliarij adesse debet, quòd reuocationi non adhaerere, at tamen dum de facto reuocationi non assentitur, mandatum seu consilium firmum persistit; causaque est delicti. Ergo excommunicatio imposita iis qui suo consilio, vel mandato in percussione Clerici concurreunt, hoc comprehendit.

Neque probanda mihi est differentia, quam astruere conatur Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 7. Speculauer. vers. deinde, inter excommunicationem, & irregularitatem, & obligationem damni illati restituendi; assent namque consulentem, seu mandantem obligatum esse ad damni illati reparationem, in defectum principalis, quantumvis consilium, seu mandatum reuocauerit, si ei constet homicidium ex mandato, seu consilio morum esse: non tamen incurere excommunicationem consulenti, seu mandanti impositam, imò neque irregularitatem, quæ propter culpam iure Canonico decernitur. Quia obligatio restituendi naturaliter oritur ex damno iniuste illato: excommunicatio verbò, & irregularitas non naturaliter ex damno illato, sed ex iuris canonici dispositione contrahuntur. At verisimile non est ius Canonicum velle excommunicationem, & irregularitatem penali afficere eum qui consilium, & mandatum iniuste datum sufficienter reuocauit. Non inquam probanda mihi hæc differentia venit, quia nullo firmo fundamento nititur: sicut enim obligatio restituendi ex damno iniuste illato naturaliter oritur, sic excommunicatio, & irregularitas iure positio disponente ex eodem iniurioso damno ortum habet: at sicut reuocatio consilij, & mandati de facto inefficax non impedit obligationem restituendi, quia non impedit damnū ex vi illius iniuste illatum esse: sic impedit non potest excommunicationem, & irregularitatem, quæ ex iure positio ob damnū iniuste illatum ex vi consilij, vel mandati imponitur. Quapropter Doctores communit

§. III.

De causis excusantibus ab hac excommunicatione incurtenda.

- 1 Duplex causa ab hac excommunicatione excusat.
- 2 Causa excusans à peccato mortali sacrilegij aduersus censuram ab hac censura excusat.
- 3 Ex defectu deliberationis, & ex causa ludi plures ab hac excommunicatione excusantur.
- 4 Item ignorantibus Clericum esse quem percussit.
- 5 Item qui in defensionem sui, vel alterius vulnerant, seu percussunt.
- 6 Item titulo correctionis.
- 7 Plures censent posse patrem familiam etiam in sacris constitutos, moderatè puniri.
- 8 Verius est id patri non esse concessum.
- 9 Satisfit fundamento opposito.
- 10 Hac correctio Prelatis permittitur seipso.
- 11 Spectata consuetudine per alios etiam laicos fieri correctio potest.
- 12 Etiam magistris licitum est Clericos discipulos per laicos corrigere ex probabili sententia.
- 13 Percussus Clericum cum uxore, sorore, aut filia inuenitur excusatur ab hac censura.
- 14 Debet esse hac percussio incontinenti.
- 15 Delinquentem ex industria spectantem si percussus non est improbabile te ab excommunicatione excusari.

Duplicem causam in genere statuere possumus ab hac censura excusantem; alteram prouenientem ex iure quasi naturali, alteram ex priuilegio. Quae ex iure quasi naturali, prouenit excusata peccato mortali sacrilegij aduersus censuram. Quae ex priuilegio, cum mortali peccato compatitur.

Et quidem causam à peccato mortali sacrilegij aduersus censuram excusare, à censura incurtenda æquissimum est, quia Pœna excommunicationis utpotè grauissima, imponi non debet nisi ob peccatum graue, ut omnes Doctores docent. Quapropter quoties ex circumstantia personae percussæ, vel ex modo percussiois percussio non censetur grauius iniuriosa clericali statui locus huic censurae non est. Ob circumstantiam personae excusatur Sotus in 4. distinct. 22. quest. 1. artic. 2. casu 2. §. cum uero, pueros Clericos rixantes, & se inuicem percussientes pugno etiam in templo; ita ut sanguis è naribus eliciatur; quia plerumque hæc iniuria inter ipsos leuis censetur, tamen aliquando grauis esse solet. Argument. capite ultimo de sententia excommunicat. Quod ex circumstantiis colligendum est, ut bene aduertit Coninch. disputat. 14. dubit. 15. numero 190. Paul. Layman. lib. 1. sum. tractat. 5. part. 2. cap. 5. numero 8. vers. altera. Molin. tractat. 3. disputat. 51. in fine. Ad idem caput reduci potest percussio Clerici priuilegio canonis priuati; quia esto illa percussio grauis sit, & peccatum mortale iniustitia constituit, non tamen constituit peccatum mortale sacrilegij, ratione cuius hæc excommunicatio iniungitur. Vti ex omnium sententia tradit Sayrus lib. 3. thesauri. capite 27. ferè per totum. Molin. disputat. 54. Nauart. capite 27. numero 80. Bonacina de censur. in part. disputat. 2. q. 3. punct. 6. sect. 4. à num. 9.

Ex modo percussiois excusantur ab hac censura primò qui ex subita passione animo non plene aduertente, vel à fortiori causa ioci, & ludi Clericum percussit, nam esto percussio aliàs grauis esset, modus quo contingit grauitatem dimittit, ne culpam mortalem attingat. nè centuram contrahat. Argum. cap. 1. de sentent. excommunicat. & docet Suar. disputat. 22. sect. 1. num. 50. Molin. tract. 3. disputat. 51. num. 7. & 8. Coninch. disp. 14. dub. 15. num. 190. Bonac. disp. 2. de censur. in part. q. 3. punct. 6. sect. 4. num. 3. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 8. & alij.

Secundò excusantur ignorantibus Clericum esse quem percussit, quia hæc excommunicatio non propter percussioem iniustam, sed propter percussioem sacrilegam statui clericali iniuriolam statuitur: at stante ignorantia probabili clericatus, cessat iniuria, ut manifestè colligitur ex capite si uero, & 2. de sententia excommunicat. ubi excusatur ab excommunicatione percussor clericum comam nutriendis; quia probabiliter existimare poterat percussor clericum non esse. Vt multis relatis docet Sanch. lib. 9. de maritali. disputat. 32. numero 41. Quod ad eodè uerum est, ut esto sic Clericum ignoranter percussiones darent operam reuoluntate, nullatenus in hanc censuram incurterent, quia comparatione status clericalis immunes à culpa sunt: ut bene tradit Nauart. capite 27. numero 80. Couarru. capite alma mater. 1. part. §. 1. o. num. 16. Molina disp. 53. numero 1. Quinimò esto animum haberent percussendi Clericum; si tamen probabiliter ignorabant Clericum esse, quem percussit ab hac

H 2 excom

maniter eodem modo ratiocinantur de pena excommunicationis, ac de pena irregularitatis, & obligatione restituendi. Vt uidere est apud Lessium lib. 2. c. 13. dub. 3. num. 17. Coninch. disp. 14. dub. 15. num. 176.

11. Porro non solum mandans, consulens, & fauens Clerici percussiois, sed qui eius percussioem consensit potens eam impedire hac excommunicatione innodatur. Vti expressè deciditur cap. quanta de sententia excommunicat. quia ut inquit Textus, eos delinquentibus fauere interpretatur, qui cum possint, manifestò facinorosi desunt obuiare. Norandaque est delictio possint, quæ necessariò requirit, ut absque graui incommodo possit facinus impediri.

12. Questio uero inter Doctores est. An ad prædictam excommunicationem incurtendam satis sit non impedire percussioem, cum possit, an insuper debeas esse ex iustitia obligatus? Caietan. uerbo Excommunicatio cap. 10. Medina Codicis de restitut. quest. 7. Sayrus lib. 3. capite 26. numero 24. Filiucius tract. 1. cap. 1. numero 31. Suar. disputat. 22. sect. 1. numero 56. censent te hac excommunicatione ligari, tamen solum ex charitate obligatus sis impedire percussioem; quia Textus in cap. quanta, absoluit, & sine restrictione loquitur de iis omnibus, qui manifestò facinorosi desunt obuiare cum possint. Addit tamen Abbas, & Holties. in suprad. capite Syluest. uerbo Excommunicatio 6. numero 5. Tolet. lib. 1. cap. 21. numero 15. Caiet. dicto cap. 10. adesse debere dolum, & malitiam, nam si ob uerecundiam, & uanum timorem non te alienis litibus immiscendi impedire percussioem omittas, hanc effugis excommunicationem.

13. Sed iectis obligationem iustitiæ ad incurtendam hanc excommunicationem requisierunt Nauart. cap. 27. num. 78. Henric. lib. 14. cap. 12. numero 7. litt. H. Auila 1. punct. de censur. cap. 3. disputat. 3. dub. 8. Coninch. disp. 14. dub. 15. num. 174. Molina disputat. 52. num. 6. Bonac. in 1. disputat. 2. de censur. q. 4. punct. 1. §. 2. numero 8. & titul. 3. disputat. 2. q. 3. punct. 6. sect. 1. §. 2. numero 7. Paul. Layman. lib. 1. sum. tractat. 5. part. 2. cap. 5. numero 6. Ducor. quia ille consensus in percussioem Clerici censendus est hac excommunicatione puniri, qui secundum moralem estimationem fauor, & auxilium esse reputatur, ut constat ex illis uerbis: Eos delinquentibus fauere interpretatur: Et præterea qui statui clericali iniuriolus est. At qui solum ex charitate, & non ex officio tenetur impedire percussioem, moraliter non censetur percussioem fauere, neque iniuriolam actionem statui clericali præstare, quia omittens ex charitate solum negatiuè se habet, non posituè etiam moraliter, ideò que damna ex facinore sequuta ei non imputantur. Quod ad eodè uerum est, ut esto ex odio, & prauo effectu omittas impedire, adhuc non ligatis excommunicatione, quia non ob prauum affectum, sed ob actionem iniuriolam hæc excommunicatio lata est, ut rectè aduertit Bonacina supra. Neque prauus effectus constituit omissionem iniuriolam, si ex se iniuriolus non est. Illi autem censentur ex iustitia obligari percussioem impedire, quibus percussioem sustulerunt. Vti Sayrus, Filiucius, Auila, Bonac. locis allegatis tradunt. Quinimò ille qui uidet, seu probabiliter timet nomine ipsius percussioem parandam esse, ex iustitia onere obligatus esse uidetur ad prædictum damnum impediendum: ut docuit Nauart. c. 27. num. 21. Molina tract. 2. disputat. 79. num. 6. & tract. 3. disp. 52. num. 6.

14. Præterea ratum habens signo aliquo externo Clerici percussioem, si suo nomine, seu in sui gratiam facta est, hac excommunicatione innodatur, ac si ad illam perpetrãdam mandatum dedisset, quia ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur: ut expressè habetur capit. cum quis, de sententia excommunicat. in 6. Debet autem percussio fieri tempore quo postea illam mandare, nam si eo tempore rationis uis ceteres uel ob instantiam, uel ob amentiam, tamen in tui gratiam illa percussio facta sit, eamque ratam habes in hanc excommunicationem non incidis, quia ea non est propria rati habitio quæ retrotrahatur, & mandato comparatur: cum mandatum esse non possit tempore parati delicti. Sicuti hæc docent Nauart. & cap. 27. num. 78. Sayrus cap. 26. num. 25. Suar. disputat. 22. sect. 1. num. 55. Molina disputat. 52. numero 4. Bonac. titul. 1. disputat. 2. de excommunicat. q. 4. punct. 1. §. 2. num. 10. & titul. 3. de censur. in part. q. 3. punct. 6. sect. 1. in fine. Neque inde inferas, si delictum paratum est tempore somni, aut ebrietatis non posse illud ratum habere, potes uerique; quia somnus & ebrietas non tollunt uisum rationis permanentem, ideò que moraliter censendus es eo tempore potuisse delictum imperare, qui poteras facile à somno excitari, & ebrietatem deponere; ut notatur Molina, & Bonacina supra.

cid. de Castro. Sum. Mor. Part. VI.